

**Рішення спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Спеціалізована вчена рада Донецького національного університету імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації на тему «Правові форми реалізації права власності у сфері господарювання» за спеціальністю 081 «Право» 26 грудня 2024 року.

Пашинін Олександр Анатолійович

1990 року народження

Громадянин України

освіта вища: у 2013 році закінчив Київський національний університет імені Тараса Шевченка та отримав диплом магістра за спеціальністю «Правознавство».

У 2021 р. вступив до аспірантури Донецького національного університету імені Василя Стуса на кафедру господарського та адміністративного права за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця.

Науковий керівник: Павлюченко Юлія Миколаївна, д.ю.н., професор кафедри господарського та адміністративного права Донецького національного університету імені Василя Стуса

Здобувач має 11 наукових праць: п'ять наукових статей у фахових наукових виданнях України, а також шість тез доповідей на науково-практичних конференціях.

зокрема:

Статті в наукових виданнях,

включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Пашинін О. А. Юридичні гарантії реалізації права власності у сфері господарювання. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2022. № 1. С. 116–126. URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/13277/13185>.

2. Пашинін О.А., Павлюченко Ю.М. Щодо застави майна як способу реалізації права власності у сфері господарювання. *Право України*. 2023. № 8. С. 80–95. DOI: 10.33498/loou-2023-08-08.

URL: https://www.pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2023_8/pravo_2023_8-s5/.

3. Пашинін О. А. Поняття і зміст організаційно-управлінських повноважень власника майна у сфері господарювання. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2023. № 2. С. 114–122. URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/issue/view/504>.

4. Пашинін О. А. Договірні форми реалізації права власності у сфері господарювання. *Journal «ScienceRise:JuridicalScience»*. 2024. № 1. С. 44–51. URL: https://journals.uran.ua/sr_law/article/view/301588/293937.

5. Пашинін О. А. Публічно-приватне партнерство як форма реалізації права власності у сфері господарювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4. С. 261–265. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/60>. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2024/62.pdf.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Пашинін О. А. Щодо організаційно-господарських повноважень власника майна у сфері господарювання. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ; Тампере, 07 грудня 2021). / за ред. Є.О. Романенка, І.В. Жукової. Київ; Тампере: ГО «ВАДНД», 2021. С. 128–132. URL: <http://perspectives.pp.ua/public/site/conferency/conf-16.pdf>.

7. Пашинін О. А. Щодо реалізації права власності під час воєнного стану. *Весняні юридичні читання – 2022. Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки*. Випуск XXXI: Матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. «Весняні юридичні читання – 2022». (Вінниця, 28 квітня 2022). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. С. 402–405. URL: <https://dnu.sharepoint.com/portals/law/Lists/List5/Attachments/151/ЗБІРНИК%20Весняні%20читання%20-%202022.pdf>.

8. Пашинін О. А., Павлюченко Ю. М. Проблемні питання плати за оренду майна. *Актуальні проблеми приватного та публічного права: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченій 93-річчю від дня народження член-кор. НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, д.ю.н., проф. Процевського О.І.* (Харків, 21 травня 2022). С. 226–229. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/04d46dcc-17e0-4b60-a0bb-254ae6844ee9/content>.

9. Пашинін О. Реалізація права власності у сфері господарювання за принципом належної обачності. *Бізнес і права людини в Україні: проблеми та рішення під час війни і повоєнного відновлення: зб. матеріалів II-го Всеукр. конкурсу наук. робіт здобувачів вищ. освіти та молодих вчених з нагоди 25-річчя заснування інституції Уповноваж. Верхов. Ради України з прав людини / заг. ред. В.А. Устименка; ред.-упоряд.: А.Є. Санченко, Є.С. Градобоева; упоряд. В.В. Єршов.* Київ: ВАІТЕ, 2023. С. 48–56 (Київ, 12 грудня 2022). URL: <http://surl.li/bfalda>.

10. Пашинін О. А. Щодо обов'язку сплати податку на нерухомість, відмінну від земельної ділянки. *Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки*. Випуск XXXIII: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Весняні юридичні читання – 2023» (Вінниця, 20 квітня 2023) Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С. 398–402. URL: <http://surl.li/rtqbix>.

11. Пашинін О. А. Щодо поняття організаційно-установчих повноважень власника майна у сфері господарювання. *Гуманітарний і інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих вчених:*

матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих учених (Одеса, 15 грудня 2023) Одеса, Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 103–107. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-28>. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/251/6925/15592-1>.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради.

Коваль Ірина Федорівна, доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Дорошенко Ліна Миколаївна, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри господарського та адміністративного права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Щербакова Наталія Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Джабраїлов Руслан Аятшахович, доктор юридичних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, завідувач відділу проблем модернізації господарського права та законодавства Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України»:

1. Зокрема, привертає увагу наукове положення, згідно з яким однією з гарантій реалізації права власності у сфері господарювання визнається здійснення правомочностей власника на свій розсуд, у власних інтересах та з власною метою. В цілому, підтримуючи авторську позицію, вбачається, що дисертанту варто було б взяти до уваги особливості здійснення повноважень власника щодо об'єктів права державної або комунальної власності, зумовлені особливим типом правового регулювання (спеціально дозволений) та відповідним йому принципом «дозволено тільки те, що прямо дозволено

законом, все інше заборонено», що знайшли вияв у ч. 2 ст. 19 Конституції України.

2. Напевно було б за доцільне уніфікувати підходи до визначення мети, на досягнення якої спрямовані дії власника майна, обираючи відповідні правові форми реалізації права власності у сфері господарювання. Зокрема, у визначенні поняття «реалізація права власності у сфері господарювання» автор наголошує на задоволенні інтересу власника у досягненні *економічної та/або соціальної мети господарювання*. В той же час, розкриваючи зміст реалізації права власності у сфері господарювання, автор акцентовано виділяє таку складову як визначення юридичної та/або фактичної долі власного майна з отриманням *фінансового або іншого зиску*.

3. Також уніфікації або додаткового пояснення потребують підходи щодо розуміння *організаційно-управлінських повноважень та їх співвідношення з розпоряджувальними правомочностями* власника майна. Зокрема, у висновку щодо сучасної концепції правових форм реалізації права власності в сфері господарювання зазначено, що вона визначає внутрішній зміст і зовнішній вираз засновницьких, *організаційно-управлінських та розпоряджувальних правомочностей власника*. Водночас при визначенні організаційно-управлінських повноважень як правової форми реалізації права власності у сфері господарювання автор зазначає, що ці повноваження являють собою цілеспрямоване здійснення під час провадження господарської діяльності прав та обов'язків щодо майна, яке складає майнову основу господарювання, зокрема *... визначення фактичної та/або юридичної долі майна з метою задоволення інтересу власника у досягненні економічної та/або соціальної мети господарювання*.

4. Автор аргументує положення про те, що передання майна в заставу виступає договірною формою реалізації права власності у сфері господарювання. Напевно зазначене твердження потребує уточнення, оскільки, відповідно до ч. 3 ст. 1 Закону України «Про заставу», застава виникає на підставі договору, закону або рішення суду.

Гарагонич Олександр Васильович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри економічного права та економічного судочинства Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка:

1. На с. 162 дисертант робить висновок про те, що правовий статус засновників та учасників в аспекті реалізації права власності не має істотних відмінностей, проте особливості статусу засновника полягають у тому, що він має первісне право на визначення розмірів *статутного капіталу* і часток у ньому, конкретизацію вимог до формування *статутного капіталу*, та обов'язок внести майно як вклад до *статутного капіталу* господарської організації. Вбачається, що зміст первісного права засновників в контексті реалізації права власності має бути уточнено.

Дисертант зазначає, що реалізація засновником права власності стосується господарських організацій, в яких формується тільки статутний капітал. Натомість при заснуванні окремих господарських організацій створення майнової основи їх правосуб'єктності відбувається шляхом формування не статутного капіталу, а *пайового фонду* (виробничі кооперативи, колективні сільськогосподарські підприємства, обслуговуючі кооперативи та ін.) або *складеного капіталу* (повні товариства, командитні товариства, фермерські господарства).

2. Потребує уточнення позиція дисертанта щодо обмежуючого впливу судової практики, якою учасник товариства фактично позбавляється можливості оскаржити правочин, учинений з порушенням порядку надання згоди на його вчинення.

На с. 183 дисертації зазначається що такий обмежуючий вплив здійснюється шляхом *позбавлення учасників* можливості прийняття управлінського рішення щодо майна товариства на загальних зборах товариства.

Натомість у вступі (с. 28), висновках до розділу 3 (с. 214-215), висновках (с. 221) обмежуючий вплив судової практики стосується вже *усунення загальних зборів* товариства від прийняття управлінського рішення щодо майна товариства.

У зв'язку з цим виникає запитання у чому саме полягає обмежуючий вплив судової практики: в «позбавленні учасників» чи в «усуненні загальних зборів товариства» від прийняття управлінського рішення щодо майна товариства. При відповіді на це запитання варто враховувати таке.

По-перше, загальні збори учасників, як орган корпоративного управління, є частиною товариства, а не самостійним суб'єктом господарського права. Дії органів слід розуміти як дії самої господарської організації, а самі органи – як встановлену законом юридичну фікцію, покликану впорядкувати внутрішню структуру юридичної особи, закріпити за тією чи іншою її частиною певні повноваження (компетенцію). Виражаючи волю юридичної особи і представляючи її інтереси у відносинах з іншими особами, орган не стає безпосереднім учасником таких правовідносин, не визнається самостійним суб'єктом права. Тобто загальні збори учасників не можуть діяти поза господарським товариством або поряд з ним. Як наслідок, загальні збори учасників не мають власних суб'єктивних прав та обов'язків, а діють тільки в рамках повноважень, якими їх наділило товариство.

По-друге, відповідно до п. 1 ч. 5 ст. 137 Господарського процесуального кодексу України не допускається забезпечення позову у спорах, що виникають з корпоративних відносин, шляхом заборони проводити загальні збори акціонерів або учасників господарського товариства та приймати ними рішення, крім заборони приймати конкретні визначені судом рішення, які прямо стосуються предмета спору.

3. Робота могла б виграти, якби автором було приділено більше уваги питанням впливу декодифікації господарського законодавства на правові форми реалізації права власності в сфері господарювання. У дисертації дослідження цієї проблематики обмежилося тільки згадками про Проект закону України про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період № 6013 від 09 вересня 2021 р. у контексті недостатньої визначеності правового статусу приватного підприємства (с. 130-131), та збереження права власника на управління підприємством (с. 144).

З цього приводу цікаво було б почути думку дисертанта щодо докорінної зміни системи правових титулів майна суб'єктів господарювання, яка пропонується ініціаторами декодифікації господарського законодавства. В першу чергу мова йде про відмову від права господарського відання і права оперативного управління.

4. Не знайшли достатнього висвітлення «гострі» питання щодо правових форм реалізації у сфері господарювання права власності на активи осіб, які підтримують збройну агресію росії. З травня 2022 року Законом України «Про санкції» передбачено можливість конфіскації активів підсанкційних осіб. У зв'язку з цим перед правовою наукою постали завдання вирішення низки проблем, пов'язаних з реалізацією права власності на такі активи, а саме: вдосконалення механізму блокування активів підсанкційних осіб; ідентифікації та блокування активів, якими підсанкційна особа не володіє, але може розпоряджатися; затягування урядом прийняття рішень про передачу конфіскованих активів в управління державним органам або суб'єктам господарювання; визначення способу управління конфіскованими активами; недоступності великої частини інформації, зокрема фінансової, про активи після їх передачі в управління та ін.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Пашиніну Олександрю Анатолійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова спеціалізованої вченої ради

Ірина КОВАЛЬ

Підпис Ірини Коваль

*Начальник
відділу кадрів*

Олена Кочеткова